

1. N. 7.

DISSERTATIONUM ACADEMICARUM,

SEXTA

ADHUC EXEMPLA QUÆDAM EPISTOLARUM ADDUCENS.

Quam,

MODERATORE

Prae-Cl. Viro

DANIELE ACHRELIO,
Eloqv. Prof. Ord.

Tuebitur

LAURENTIUS BRODZENIUS,
Helsingf. Nyl.

In Audit: Maximo, die 7. Junii.

1689.

Impr. ABO.Æ apud JOH. L. WALLIUM,
A. T.

VIRO Nobilitate ac Virtute Conspicuo
DN. PATRICIO OGILWIE,
Dn. de Bruda Thewala &c. Magistro Equitum
perstrenuo, Mecœnati ac Patrono gratiosis-
simo, omnis obsequii zelo submis-
se devenerando.

Pl: Reverendis, Vigilantissimis ac solertissimis
DN. ANDRÆ STRENG,
Pastori in Sibbo meritissimo, avunculo
benignissimo, Promotori ac fautori certis-
simo, quovis officiorum cultu prosequendo.

DN. NICOLAO BURTZ,
Collegæ Neoforsensium vigilantissimo, af-
fini, fautori ac benefactori colendo.

DN. ERICO BROSERO,
Scholæ Trivialis quæ Hellsingforsæ fre-
quentatur Collegæ attentissimo, cognato
honoratissimo.

DN. JOHANNI BROSELL,
Scribæ Territoriali Rautalambensium accu-
ratissimo, fratri chariss: jugiterq; colendo.

DN. NICOLAO STIGELIO.
Verbi Dei ministro in Caris pervigili, ami-
co singulari ac optimo.

SALUTEM & ANNOS !!!

*VIRI Nobilitate, Reverenda dignitate, Virtu-
te ac Prudentia splendidi, Mecœnates, Pa-
troni ac Promotores benignissimi!*

Dum accurato mentis scrutinio perpendimus, quo prodigioso mundi tempore fata nos vivere destinarent, humidis certè oculis tantam calamitatem ac miseriam inspicimus, crescente siquidem indies, malitia, invidia, peccatis, videmus omnes humanas cogitationes, omniadicta & facta mediocritatè minime servare; verum, proh dolor, vel excedere, vel deficere Unde evenit quod *nulla dies merore careat, sed novas causas fletus minifret.* Contra quam tristissimam calamitatem, finem nostræ vitæ accelerantem, qui remedia salutifera inquirere lubet, necessum habet, amœnissimos *Consolationum* hortos adire, quorum jucundissimos flores dum carpit, seq; hominem esse, nihilq; à se humani alienum esse, imperterrita mente revolvit, omnem hujus desperationis ansam, calamitatum volubilem statum, factorum crudelitatem, facile profligabit, negliget, superabit; hujus Floris exemplum magnificum præter alia, sequentes præbent pagellæ, blandientis fortunæ ludibria, rerumq; humanarum vanitatem deridentes, repræsentantes; quas defendere maxime ideo suscepi, ut tantum daretur Occasio debitam gratitudinem palam declarare, quoniam alia deficiunt media, quæis merita vestra ampla, favoremq; suavissimum erga me indignum præstitum, remunerarem. Valete & Favete.

Clienti obsequiosissimo

LAUR: BRODZENIO, Helsingf. Nyl.

*Pereximie Domine Respondens
amice singularis.*

PAti debet infinita, qui vult
magna gubernare rectè; in-
jurias scilicet temporum &
hominum, invidia & elegantia sua
lascivientium. Hoc meum opuscu-
lum, quamvis festiva dente dila-
cerent illi, quos *homines cum gemitu no-
minandos*, appellavit Ammianus, ego
tamen illorum rideo delicata judicia,
& simul exspecto, eos, cito citius pu-
blico discursu monstrasse mihi istos
nævos. Sed illud fortassis ab ijs, qui
nec eloquio, nec rationis explicandæ
artificio pollent, tunc fiet, quando
Ciconia Pinsat. Tibi altior contigit
mens, rides ista murmura, ac jam
in palæstra Disputatoria tentas quid
portare valent Tui humeri. Deus
addet laboribus ac vigiliis, sua con-
digna præmia, quod vovet

D. ACHRELIUS.

tis & Justitia sua jura excercent; atq̃ a-
deò Æstatem hic torridam, alibi horri-
dam brumam, justī ponderis equilibria
Tua in Monarchia experiaris; Nunquam
Tibi recentes Viola, Rosa, Lilia cessant su-
um spirare odorem, fructuum peregrinica-
li cupedia, Tuae nunquam desunt Mensæ.
Noë veluti in Zootropheio quodam omnes
quæ cœli ambitu continentur, animanti-
um species suæ conclusit Arca; Verum e-
nim vero quæ Noë strictim, Tu Rex Sum-
me in Tua Monarchia sparsim tenes. Si
deniq; Opum Divitiarumq; ubertatem pe-
nitus expendo, Tibi sunt aurei sine fun-
do montes, Argentei sine termino colles,
uti recte Poëta non nemo:

- - - Tibi victus subdidit Afer,
Littora; Te metu it Ganges; tibi turbidus
Indus.

Volvit opes; uni America tibi viscera pandit
Fœta auro, quo semoti confinia Mundi
Non cessas ditare Tuo.

Quæis probe expensis, sanctè jam affirma-
re ausim, nihil in antecedentium tempo-
rum

rum Historiis quidpiam aut Monarchia
 Tuapotentius, aut amplitudine diffusius,
 aut opum immensitate grandius, verbo,
 Divina Dominationi (si ita loqui fas sit)
 propius observatum fuisse. Hanc Tibi
 granditatem incomparabilem Majores Tui
 fortium gestorum Heroës Ferdinandi,
 Caroli, Philippi & Cæsares & Reges stu-
 pente Mundo pepererunt. Quid enim
 ab Orbe Conditio Munto inlaruisse dici
 potest, quam novos & nè famâ quidem
 notos detexisse Mundos, nova novis ad-
 jecisse Regnis, Orientem Occidentemquè
 Austrum & Aquilonem Tuæ se fecisse pote-
 statis; & quod omnibus excellentius est
 incredibili Divina gloriæ studio acqui-
 sitorum potentiam Regnorum DEO Opt.
 Max. subditam in ovilis augmentum &
 amplitudinem Christo subjugasse, tanto
 per Orbem Terrarum animarum & fru-
 ctu & lucro, quantum non dicam sperare
 sed ne credere quisquam sibi persuadere
 potuisset. Quorum quidem omnium Tu

Rex Maxime ex alto Heroum sanguine
 prognatus & Princeps, & Hæres minime
 degener; cum Talia de Te efflorescentium
 in tantilla etate virtutum specimina jam
 dudum dederis, ut extra communem
 hominum sortem, Spiritus Heroicos vel ex
 ipso Magnæ & Augustæ Matris Tuae lacte
 suxisse videaris, Matris inquam ANNÆ
 serenissimæ Reginae, Parentis Tuae quæ
 pari felicitate ex præcelsa Austriacorum
 Cesarum prosapia exorta, etiamnum Or-
 ba & Regni & thori conjuge, magnis ta-
 men & grandibus rebus intenta in tanta
 exulceratione temporum hostiumq; ma-
 chinis, cogitationi fœminei masculum in-
 dens animum quanto se Sola ingenij robo-
 re, quanto consilio, prudentia ac Religio-
 nis ardore, in administranda Monarchia
 se gesserit, orbis novit & obstupuit. Haud
 imparem rerum gerendarum telam Tu
 ordiri videris Rex Maxime, dum de vi-
 vida indolis Tuae letitia, de matura in
 tenello corpusculo prudentia, de præcoci
 ani-

*animi fortitudine, rerumq; recte agenda-
rum dexteritate, de Te quidpiam huma-
na sorte altius Mundus sibi polliceatur,
atq; adeo thema paulatim dictare incipi-
as, quod acerrima Historicorum ingenia
quandoq; sit defatigaturum. Quæ quidem
uti summa admiratione celebrare non se-
mel audiui, ita quoq; nescio, quo felici o-
mine isthoc Monumentum veluti gloriæ
Tuae prodromum gloriosi Nominis Tui
immortalitati consecrandum censui Cedro
perennius;*

*Quod non imber edax neq; Aquilo impo-
tens*

*Possit diruere aut innumerabilis
Annorum series & fuga temporum.*

*Vale Rex Maxime Augustæ Domus & Or-
bis delictum, vive in spem magnam Deo
Regnis, Religioni Catholica, Tibi.*

Nonne jam, ex florida hujus de-
dicatoriæ Eloquentia, nervis, acu-
minibus, complexuque rerum, men-
te concipere potes, vera esse ea, quæ
supe-

superius, de facie pomposarum Epistolarum, diximus. Tandem CONSOLATORIAM quoq; addimus, olim ad eruditissimū amicū transmissam.

Si qualicunq; sermonis genere lenire possem illam doloris magnitudinem, quam ex optimi filii discessu nuper acciperas Parens; Sanè vero officium illud libenter susciperem, nisi ejusdem luctus ascerbitas me pariter involveret, confunderet, & ferè non dejiceret: utpote cui magna ex parte notæ erant adolescentis vigor, primitiæ judicii, & honestarum rerum amor. Interea tamen, cum jam ad illa loca delatum sit tam charum pignus, ubi non tantum ardor & studium perficiuntur, pietas & virtutes ceteræ præmium habent; verum etiam vivere incipit, postquam mortem cum vera vita commutavit; nostrum esse arbitror, casum hunc, moderatè ferre, & in contemplationem paulò altiore aciem mentis intendere. Quando vulgares illas & noxias plantulas tempestas vehementior rapit, nullas causas habet hortulanus cur magnoperè dolat, utpote

potè quæ ad quemlibet cespitem & ubiq;
 locorum crescunt; at prætiosa herbarum
 dum vel æstas adurit, aut humor suffocat,
 vel frigus enecat, meritò tunc angī debet
 animo, quia totius anni & tantorum fru-
 ctuum jam perijt expectatio. Eodem ferè
 modo, quando vulgaria cadunt mancipia,
 sive voluptatis illa fuerint, sive divitiarum,
 sive honorum sibi nunquam competentium;
 talium manibus nemo ingemiscit; quoniam
 illa secta in prolixam seriem patet,
 & natos habet natorum, tum & eos qui
 nascuntur ab illis. Sed cum mortis vehemē-
 tia in germina, de quibus bona foven-
 tur auguria, debacchatur; tum vero lu-
 gent qui plantarunt, gemit virtus, lachry-
 mas emittit publicus rerum status; quasi
 intelligat perire suum florem, sua gaudia,
 suam gloriam. Quid nunc multis voca-
 bulis incipiam describere caducas rerum
 humanarum mutationes? hæ enim ambo-
 bus nobis multò accuratius notæ sunt,
 quam iis, qui omnes suas actiones vol-
 vunt inter valdè stabiles polos, *speculum*
nimirum & pectinem, & intereat tot somni-
 ant deliria, tot fingunt aureos montes,
 tot

tot imaginaria decircinant miracula, quot
vix capere potest orbis alter & alter. Hi
perfecto in ipsa fragilitate æternitatem si-
bi figurant; Nos vero simpliciter judica-
mus ipsa mundielementa, è quibus omnia,
tam cœlestia quam sublunaria sunt com-
posita, ob qualitatum discordiam, ad istam
metam continuò pugnando properare, *ut*
simul moriantur. Dierum Rex, SOL ille,
noctem per vices admittit, tanquam testa-
tricem suum aureum jubar obfuscari pos-
se: & quamvis identidem nobis gratula-
mur de tanti fulgoris splendore, dum ab
ortu in occasum magno ignium comitatu
amictus ambulat; erit tamen punctum,
quo immensa illa claritas resolvetur in il-
las tenebras, quæ nunquam illustrari pos-
sunt. Luna noctis regina cum universo
stellarum choro, jam abit, jam redit, jam
adparet, jam senescit: quibus sanè vicissi-
tudinibus, cœlestium corporum vanita-
tem constantissimâ inconstantia enarrant.
Nec sua prælia omittunt annorum tempo-
ra, vernalem gratiam interturbat æstatis fer-
vor, eum rursus diffiat autumnus horror,
quem iterum confleat hyemis rigor: omnes
vero

vero discordi concordia canunt, *nihil
 quidquam est stabile.* Animalia quæ silvas
 pererrant, vel aquas inhabitant, aut alias
 per æthera volant, continuo ortu & oc-
 casu nobis nostra fata ob oculos ponunt.
 Omnis camporum gratia, omnis arborum
 honor, omnes plantarum deliciae, tripu-
 diante cœlo, folia expandunt, flores ex-
 plicant, dulciq; balsamo aëra replent. At
 vero dum cadunt nimbi, dum ruunt gran-
 dines, dum furit ventorum boreas, in ci-
 neres fatiscit illa pompa, iste tot svavita-
 tum apparatus. Datur liquor quo mol-
 lescit adamas; datur vermis qui aurum te-
 rebrat; datur pulvis qui ferrum rodit; da-
 tur hostis, qui vehementi clade saxa &
 montes scindit & comminuit. Nos ho-
 mines, quibus in omnia imperium con-
 cessum est, qui acri judicio terrarum sa-
 cra & oceani evolvimus miracula, qui stel-
 larum notamus motus, conjugia, effectus;
 qui orbem disponimus, & sancta æterni-
 tatis mysteria piè meditamur; nos inquam,
 eodem die quo nascimur, sinistra manu
vanitatem salutamus & amplectimur, de-
 xtram vero *mortis* porrigimus, illudque
 G f   focus

foedus cum eo pangimus, *quolibet momento ejus sequi imperia.* Cujus quoque magna est & auctoritas, & gravitas, & furor. Non occurrere valet ejus grandævus oculos sceptrorum fulgor. non terret generositatem illius clava Herculis, vel Xerxis numerosa gentium unda; Principum mandata, Theologorum minas, Juris consultorum rescripta, Medicorum remedia, Oratorum facundiam, Poëtarum cantica, æquè ac pauperum abjectam conditionem, ridet, spernit, conculcat. Proinde cum tam rigida sit fatorum lex, ut velut magnes omnia trahat ad mortis metam, æquè videtur naturale parentes amittere filios, ac natos genitoribus orbari; quoniam debitum hoc ex æquo omnes mortales obligat. Itaque O Parens, quod tibi jam, id mihi propediem contingere potest. Deus vitæ & mortis præses, nunc hunc, nunc alium, mox me, & aliquando Te ad sua invitabit palatia; hic enim est finis universæ peregrinationis, *revertendum est in patriam.* Jactatrix Stoicorum secta nullius hominis animum angere debere in vulne-

vulnere domestico arroganter satis declamitat; quoniam *dolor, nec decet sapientem, nec ipse est utilis*. Non fero iudicium de illa tam grandi magniloquentia, cum magis haud dubiè ambobus nobis placeat Principis Hebræorum & sanum & admirabile exemplum. Cui postquam nunciatum est filium: quem summè diligebat, diem obiisse supremum, exporrecta fronte, latus & unctus ad Epulas accessit, alacri subinde sermone reptens, *nullis lachrimis revocari amplius potest, nos vero ad illum brevi properabimus*. Sanè vero Amplissime Domine, idem Te & facturum & dicturum arbitror, dum sincerè cogitas, quot mala maturè evasit Tuus tam dilectus DANIEL, & quanta bona jam occupavit. Novi quidem Te ipsum ex prudentiæ illa qua abundas copia, notitiâ historiæ, proluxa peregrinatione & accurata praxi, dudum mundi habitudinem notasse; interim tamen quoniam cæpi tecum colloqui, placet fingere nos in medio cœli & terrarum ab omni corporis pondere liberos ambulare, indeque prospicere infra

cellu-

cellaris ludibria, supra vero æternitatis gaudia, quæ fide aliàs, per divinam gratiam, quotidie attingimus. In isto obscuro globulo, aquis maximam partem circumfuso, cernere licebit tot casus, tot misérias, tot luctus, tot deliria, tot molimina, tot nugas mortalium; adde tacitam invidiam, quâ unus alterum & singuli omnes conficiunt; adde malorum opprobria & persecutiones, quibus homines se invicem vexant & dilacerant; adde genera morborum varia & timorem mortis, quem tamen nulla effugit mortalitas. Rursus si elevare volumus oculos ad domum Dei, ad Angelorum sedes, ad sanctarum animarum candida collegia. Ibi demum est vera civitas, quam interiorius illustrat Numinis gloriosa Majestas, inhabitat Salvatoris Christi immaculata sanctitas, circumfulget Sanctissimi Spiritus ineffabilis puritas. adstant Prophetarum & Apostolorum ordines, Martyrum chori & confessorum beata agmina, quæ assiduis præcibus cantillant, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Deus Zebaoth*. Extra vero adparet symbo-

lum admirabile : *ab iis qui huc intrant ,
 absterget Deus omnes lachrymas , & mors
 ultra non erit , neq; luctus , neq; clamor ,
 neq; dolor erit ultra .* Olim gentes bar-
 baræ nascentes lamentis, exeuntes è vita
 gratulationibus excipere solebant, & ta-
 men cum ipsis hinc esset abeundum pror-
 sus ignorabant quo tenderent. absit ut vin-
 cat nos paganorum vanitas, utpotè qui-
 bus accuratè notum est, relinqvenda esse
 hæc somnia & permanendum omninò in
 perpetuis vigiliis. Itaque tantò beatior
 Tuus Filius, quo in tanta currentium fe-
 stinatione metam attingit prius, eamq; fe-
 licissimam, quia Deus qui summe bonus
 est, non patitur suos electos hisce sordi-
 bus diu inquinari. Sed fortè nos aliter
 & quidem ita judicamus; qui septendecim
 vivendo annos vix implevit, potuisset o-
 ctogagesimum attingere, sicque senili e-
 logio illustrari. Benè; si interea non o-
 ctoginta millies millena millia malorum
 exhauriret illiada, quæ regina mundi VA-
 NITAS indies nobis propinat, & tantum non
 inebriat. Priscis temporibus fatemur sapi-
 enti-

entiam, illam honesti naturalis & boni
 publici Dominam Senum pectora inhabi-
 tasse; sed jam cum videt suum numen à
 quibusdam per avaritiam expelli, per ine-
 prias extirpari, per jurgia lites & scurri-
 les jocos contemni, volvavit in animos
 adolescentum, cum quibus prius vult ex-
 tingui, quam pervenire ad illos annos,
 quos didicit, passione, ignorantia, simpli-
 ci superbia, tam aureum decus ledere. Fe-
 runt ad Ponti ripas nasci animalia, quæ
 ad lucis ortum incipiunt vivere, ante me-
 ridiem occumbunt, circa vesperam ne ci-
 nis quidem adparet interea tamen perfecti
 animalis vitam vixerunt. Felix ille in cæ-
 tu hominum, qui claudit fata antequam
 libido & libertas animum à mente segre-
 gant. habet adolescentia magis consumatum
 hominem quam juvenus, quæ per libidi-
 nem; & virilis, quæ per crapulam & stul-
 titiam se sæpius tam turpiter dat, ut meli-
 us fuisset plurimis, aut statim periisse, aut
 hanc lucem adspexisse nunquam. Crede mi-
 hi, *volat alacrius ad alta anima à pecca-
 tis libera, quam illa tanto peccatorum pon-
 dere*

*dere obsep̃ta, quæ sæpè ad tartara relabi-
tur.* Hæc omnia quæ hæctenus enumera-
vimus, cum benè & rectè se habeant: inde
colligere possumus, moderatè dolere, hu-
manum quidem esse, sed luctus omnes ma-
gnâ constantiâ perferre ac pati, heroicum
judicatur. Viros decent virilia; in quem
classẽ cum Te omninò posuit virtus & e-
ruditiõ, cave maceres te ob mortem filii,
quasi & Tuam deplorates futuram necessi-
tatem, utrumqve enim & securum nimis,
& valdè est periculosum. Alexander Magnus
paucorum militum Dux, cum ex taberna-
culo prospiceret innumerabilem illam Da-
rii multitudinem, alacri, voce clamabat;
tandem par animo meo periculum vidèõ.
Sic & nos dum facto agmine exundant
livor, maror, mors, hilari voce dicemus:
nihil hæc omnia nocebunt. Pulvillus Ho-
ratiũ cum sacra procuraret, tristem ac-
cepit nuncium filium periisse; curam re-
ligionis propterea non omisit, sed summâ
cum alacritate peregit. Fabius maximus
amisso filio consulari dignitate claro, hi-
lari fronte prodibat in publicum, ejusqve
meme-

memoriam funebri oratione ampliabat. Omitto Pisonum, Scaurorum, Metellorum, in simili casu gravitatem, cum & consimilia exempla hodiernus dies habeat. Si princeps aliquis rarissimum speculum tibi commodaret, in quo tuam imaginem exactè posses contemplari, & post lustratam faciem, cognitumque habitum, si idem Rex suum reposceret, nonne protervus esses nimis, si cum tam benigno Monarcha inciperes contendere. Deus immortalis dedit Tibi filium, pium, modestum, morigerum, literarum valdè amantem, & tibi per omnia similem; Sed eo fine, ut repeteret suum quando vellet. Cum tanto ergo Numine Stomachari aut profecto aut audax impium foret. Stabit ergo quod immutari nequit, DANIEL FAXEL *mortalium cœtibus extremum Vale dixit, jamque inter eternitatis candidatos, Sindone cœlesti amictus radiat; quem propediem sequemur, videbimus, tangemus manu, & osculo charitatis salutabimus. Vale!*

Lex discursus Academici postulat, ut sequentes addamus positiones; quas ventilabit pro & contra studiosa juventus, donec earum Veritatem capiat.

1. Dignitates, in politia & ecclesia, in indignos collatæ, evilescunt planè.

2. Frustra sustentantur Tempora, Scholæ, Academiæ; si delectus non habetur ingeniorū illustriū.

3. Gloria regnorum & honor regnantium stat, quando benè meritis conferuntur condigna præmia.

4. Generosa pectora, acceptis ab opinione & invidia cladibus, non franguntur sed accenduntur.

5. Optimè meritos, ab ingenis vulgaribus & nuda auctoritate tumidis, pessimam plerumq; gratiam reportare, certum est.

6. U.

6. Unitatem Religionis in suorū imperiorum latitudine conseruent Reges. stabiliant pariter æqualitatis vinculum inter cives. deniq; inter pœnam & præmium rotent vastum regni orbem.

7. Reges & Principes habeant regni sui rationaria ad manus semper, suoq; judicio distribuāt honores: ne inertes fuci, ob solam avaritiam, alvearia apum diripiant.

8. Hugvenotorum nominis ratio, & quomodo à Pontificiis in gallia discriminantur, exponitur.

9. Adhunc nodum solvendum prodest scire, quis character singularum & primo quidem cardinalium Religionum mundi, judaicæ, Christianæ, Mahumeddanæ & Paganicæ.

10. In

10. In omni republica, Rex, vel senator, vel populus, si modo Democraticus status alicubi terrarum est, privatum interesse fugiāt.

11. Interest Regibus, suæ majestatis & existimationis esse studiosissimos; Sed & caveant sibi à ministris ambiciosiis & avaris.

12. Operam dabunt Terrarum Monarchæ, ut quæ intra & extra status sui latitundia agantur, verè relata sibi semper comperta habeant.

13. A Callidis hominibus, à subdolis consiliis, caveant sibi reges; si modo voluerint inservire tempori, & tempora temporibus temperare.

14. Eversis scholis & Academiis, cadit regnorum gloria, inducitur

citur barbaries, lugente Deo, triumphante diabolo.

15. Recta ratione & divino auspicio cadendum fati, & moderanda consilia; nec propter ambitum & pecuniam, flectenda nunc in hanc, nunc partem aliam, constantia.

16. Vivitur ingenio; cetera mortis erunt.

*Has positiones exemplis ex Historia
& praxi seculi, copiosè, in ipso discursu illustrabimus.*

